

skile, o gelži išsleidžia į kitą vietą. Taip gauta gelžis vadinių spžiūmė. Spžiūus tirpsta, dėl to ji vartoja daigtams nulietiniams: puszkoms, tekiniam, szinam (reikoms) ant gelžkelio, varpams. Norintgi gauti grīnā gelži dar kartą reiki tai virinti kitoniskukės peciūse, su liepsnā.

Pridėlai prie aprasymo žamēs turtu.

1. Stiklas.

Stiklas szią gadinę taip išikerėjo, kad nei viena grinczia nei pirtelė rebeapsiaina be jo. Kokią jis mums atnesza naudą, nū kiek ligu atvadavo (kitakart budavo langai užstumiami lentelėmis, tadą trobos budavo szutringos, tamsios, nū to kildavo daug ligu), ir ar negerai turėti stiklinį indą, prie kurio niekas nelimpa, ir kurs nieko negadina! Visaip kaip jis mums branginamas. Stiklas jau nū senu senovės žinomas. Kas jį pirmiausiai atrado, nera žinoma, aina tiktais sziokios minės: kitą gadinę seči senovėje, pirmi gimstant Kristui žmonės isz sziltu krasztu leisdavosi ant laivų ī mare, ir vieni plaukdavo pardavinius (tavorus) vežini, kitigi ant grobia, kití kitaip pelnitiesi, ir važiuodavo ten, kur jūs vėjas putē. Taip tai vieną kartą laivą, prisėdus poinikams-prekiams, vėjas atgrudo isz vidurmaro ī pakrasztį arti Jeruzolimos miesto; tie žmonės priplauti prie krasztis iszsėdo iszsivirtu valgiti ir susikurė ugnelę ant smitino, pavalgęgi rausidami ugnelę rado kietus gumulius szviesius; tūs tai daigetus paėmę jie pardavė už gerą naudą; tadą tai jie ēmė mėginti, bene bus galima daugiaus padirbtį gumulu, dar szviesesniu ir geresniu. Taip tai netikėtai jie rade stiklą, isz kurio patis pasipelnė ir mums jį išzlaike. Szią gadinę taipat stiklą tebedirba kaip ir senu senovėje. Šamaisztį smilties ar putnago, szarmo ir marmoro ar kreidos ar tilos kaitina karsztoje ugnijje, tie visi dalikai suverda ī vieną ir pasidaro stiklas. Stiklas užszala ne ant karto, bet pamažu, už tai pusdamai ar tėsdamai galime ištaisiti visokius įmonius isz to

stiklo. Stiklas kietesnis, kuriame mažiaus szarmo ar sodos, ne taip graitai tirpsta. O stiklas turės daug szarmo tirpsta vandenije norint ir labai išzlengvo. Stiklą ištaiso visokiu žiedu, pridėdami gelžoliu visokiu naugiu. Žalias stiklas nū to, kad jis padirbtas isz negrinos medegos.

2. Silvaras (szēlvaseris).

Szią gadinę jau daug žinomas musu žmonims ir varojamas ižimėjimui peiliu ar kitu gelžiniu daigtu, taipogi daro geltonai vilnoni. Silvaras — tai skistimas visiszkai grinas, permatomas ir baltas kaip spiritas vienok tankiausiai jis geltonas nū priemaisszeliu. Daugiausiai jį dirba dirbtuvėse ir neveizi ī jo skaištumą, tirumą, nes jis vienaip stipras ar turi priemaisszzcius ar ne, ir darant geltonai nekenkia tie priemaisszzcių ir neprideda atmainu dariniję. Dirba silvarą isz salietros ir vitrijolo szaip: abieju ima ligias dalis ant svaro, supilia ī spžiūjinį kepurėtą katiliuką, ī kepure-gi įstatita truba, kurios antras galas aina ī sudiną szaldoma, ir uždarita isz visu pusiu. Kad jau visi prietaisai gatavi, tadą sukuria ugnį apacchioje katiliuko, o antrajį sudiną apdeda ledais, kad butu vieną pradžią szaltas; taigi pervařita skistimą, asanti tame sudine, valiname silvaru. Galima tai vis padariti, jeigu nenorime daug silvaro gauti, tokius pat prietaisus isz stiklo, tiktais reiki veizdėti, kad truba dideliai nejkaistu, už tai visakas persivaro jlaidžia ugnimi. — Priminiau darimą ir žiめjimą gelžiniu daigtu. Darant geltonai ima jo dalį, atmiesztą vandenimi, cia tai jau daro gijas; griname silvare dariti butu brangu, prie to jis gali suėsti ir sugadinti graitai gijas. Jūmi daro brangias matarijas, už tai ukininkui neverta imtiesi už to darbo. Jis — nūdai; daro jis ir pirsztus geltonai. Miesziant vandenimi dideliai užkaista sudinas. — Daigtusgi gelžinius taip jūmi žimi: ēmę vaszką išztirpinā ant tu daigtu virszaus, kuriūs nori įzenklini, ir užsalde ant vaszko ēmę adatą paraso ką tiktais nori, ir ant paraso užpilia truputį stipraus silvaro taip, kad jis ne-